

ХУЛОСАИ

шурои диссертатсионии 6D.KOA-031 назди МДТ «Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино» барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисос 6D110401 - Технологияи тавлиди доруворӣ (Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 июни соли 2023, №295)

Парвандаи аттестатсионӣ № _____
Қарори шурои диссертатсионӣ аз 30 апрели соли 2025, № 8

Барои сазовор донистани Холзода Сафаралӣ Бегичон, шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ба дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D110401 - Технологияи тавлиди доруворӣ.

Диссертатсияи Холзода Сафаралӣ Бегичон дар мавзӯи «Таҳияи таркиб ва технологияи капсула дар асоси моддаҳои фаъоли биологии мармараки мускатӣ, ки дар Тоҷикистон мерӯяд», аз рӯйи ихтисоси 6D110401 - Технологияи тавлиди доруворӣ ба ҳимоя санаи 18.02.2025, протоколи №4 аз ҷониби шурои диссертатсионии 6D.KOA-031-и назди МДТ «Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино»-и Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 734026, ш. Душанбе, ноҳияи Сино, кӯчаи Сино 29-31, ки бо фармоиши Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 03.04.2023, № 66 (бо ворид намудани тағиру иловаҳо аз 25.04.2025, №165) тасдиқ шудааст, пешниҳод гардидааст.

Довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисоси 6D110401 - Технологияи тавлиди доруворӣ Холзода Сафаралӣ Бегичон, санаи таваллуд - 1996, соли 2021 факултети фарматсевтии Донишгоҳи миллии Тоҷикистонро хатм намудааст.

Бо фармоиши ректори Донишгоҳи миллии Тоҷикистон аз 05.10.2021 таҳти №444-05 ба ҳайси докторанти PhD, доктор аз рӯйи ихтисоси 6D110401 - Технологияи тавлиди доруворӣ дохил шуда, бо

Донишгоҳ аз 09.08.2024 таҳти № 284-05 зинаи докторантураи PhD-ро хатм кардааст.

Аз 01.09.2024 то ҳол дар вазифаи муовини декан оид ба илм ва инноватсияи факултети фарматсевтии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон фаъолият мекунад.

Диссертатсия дар кафедраи технологияи фарматсевтӣ ва фармакологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон иҷро шудааст.

Роҳбари илмӣ: доктори илмҳои фарматсевтӣ, профессори кафедраи технологияи фарматсевтӣ ва фармакологияи Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Мусозода Сафол Мираҳмад.

Муқарризони расмӣ:

- Бобизода Гуломқодир Мукамал - доктори илмҳои фарматсевтӣ, профессори кафедраи химияи фарматсевтӣ ва захршиносии МДТ «Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино»;
- Гулмуродов Исомиддин Сафарович - номзади илмҳои фарматсевтӣ, ходими калони илмии муассисаи илмию таҳқиқотии «Маркази инноватсионии Хитою Тоҷикистон оид ба маҳсулоти табиӣ»-и Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон ба диссертатсия тақризи мусбат доданд.

Муассисаи пешбар: Муассисаи давлатии «Маркази илмию тадқиқотии фарматсевтӣ»-и назди Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш.Душанбе, дар ҳулосаи додашудаи мусбати худ, ки аз тарафи муқарриз Маъруфов А. Г. - номзади илмҳои фарматсевтӣ, ходими калони илмӣ имзо шудааст, зикр намудааст, ки аз ҷониби Холзода Сафаралӣ Бегичон - довталаби дараҷаи илмӣ оид ба мавзӯи диссертатсионӣ 18 қорҳои илмӣ, аз ҷумла 6 мақола дар маҷаллаҳои тақризшаванда, 12 фишурда дар конференсияҳои илмию амалии байналмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ нашр шуда, 1 нахустпатент барои ихтироот ба даст оварда шудааст. Интишороти довталаб нуқтаҳои асосӣ, натиҷа ва мазмуни диссертатсияро инъикос намуда, саҳми

шахсии муаллифро нишон медиҳанд, ҳаҷми умумӣ 2,66 саҳифаи чопӣ, саҳми муаллиф 80% мебошад.

Асарҳои муҳимтарин дар мавзуи рисола

- 1. Kholov S.B.** Development of a target quality profile for capsules containing a dry extract of *Salvia sclarea* L. grown in Tajikistan [Text] / S. B. Kholov, S. M. Musozoda, D. V. Lytkin, U. P. Yuldasheva, H. P. Kukhtenko // Социальная фармация в здравоохранения. - 2023. -Т.9, №4. - С. 55-61.
- 2. Холов С.Б.** Разработка состава капсул с содержанием сухого экстракта шалфея мускатного, произрастающего в Таджикистане. [Текст] / С.Б.Холов // Наука и инновация. - 2024. - №1. - С. 50-56.
- 3. Холов С.Б.** Асосноккунии интихоби моддаҳои ёрирасон дар таркиби капсулаҳо бо экстракти хушки мармараки мускати дар Тоҷикистон рӯянда. [Матн] / С.Б. Холов, С.М. Мусозода, Ф.Б. Холназаров // Илм ва фановарӣ. - 2024. - № 2. - С. 117-124.
- 4. Kholov S.B.** Development of capsule composition based on dry extract of *salvia sclarea* L. and specification of quality control [Text] / S. B. Kholov, S. M. Musozoda, Q. S. Makhsudov, H. P. Kukhtenko // Health & Education. - 2024. - №1. - С. 136-142.

Ба диссертатсия ва автореферат тақризҳо ворид шуданд:

- доктори илмҳои фарматсевтӣ, профессор, мудири кафедраи фармакогнозия ва стандартизатсияи воситаҳои дорувории Донишқадаи фарматсевтии Тошкант Олимов Нemat Қайумович - эрод нест;
- и.в. профессори кафедраи технологияи истеҳсолоти фарматсевтии Академияи тиббии Казоқистони ҷанубӣ Торланова Ботағоз Онгаровна - эрод нест;
- доктори илмҳои химия, профессори кафедраи химияи физикӣ ва коллоидии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Раҳимова Мубаширхон - эрод нест;

- номзади илмҳои фарматсевтӣ, мудирӣ кафедраи фармакология ва микробиологияи МДТ «Донишгоҳи давлатии тиббии Хатлон» Саидов Некрӯз Давлатович - эрод нест.

Дар шарҳҳо аҳамияти мавзӯ, навоварии илмӣ ва аҳамияти амалии таҳқиқот қайд карда шудааст. Инчунин зикр мегардад, ки кори диссертатсионии Холзода Сафаралӣ Бегичон таҳқиқоти анҷомёфта, амалан муҳим буда, ба ихтисоси 6D110401 - Технологияи тавлиди доруворӣ мувофиқ аст ва муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси номбурда мебошад.

Интихоби муқарризони расмӣ ва муассисаи тақриздиханда бо он асоснок карда мешавад, ки онҳо бо дастовардҳои худ дар самти технологияи фарматсевтӣ маъруфанд ва дар ин мавзӯ нашрияҳои илмӣ доранд ва онҳо метавонанд ба кори рисолаи диссертатсионӣ аз рӯи аҳамияти назариявӣ ва арзиши амалиаш баҳои холисона диҳанд.

Шури диссертатсионӣ қайд мекунад, ки аз тарафи докталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар асоси иҷро кардани таҳқиқоти илмӣ:

коркард карда шуд, ки шакли нави дору - капсула дар асоси моддаҳои фаъоли биологии мармараки мускатӣ, ки дар Тоҷикистон мерӯяд таҳти номи шартии «Салвифрон, 200 мг ЭХММ» ва «Салвинорм, 300 мг ЭХММ» дорои фаъолнокии зиддиилтиҳобӣ, пешобронӣ ва анксиолитӣ буда, барои истифода дар табобати бемориҳои урологӣ ва анксиолитӣ заминаи мусоид мегузорад.

Истифодаи методикаҳои нав, ки дар рафти таҷриба хосиятҳои сифатан нави объекти таҳқиқотро **ошкор менамояд**.

Шакли дору – капсула, дар асоси моддаҳои фаъоли биологии мармараки мускатӣ, ки дар Тоҷикистон мерӯяд ба васеъ намудани номгӯи маводи доруворӣ бозори фарматсевтии Тоҷикистон мусоидат мекунад, **пешниҳод шудааст**, ки фарзияи илмӣ оид ба имконияти таҳияи маводи нави доруворӣ ҳангоми гузаронидани таҳқиқоти таҷрибавӣ ашӯҳо, реактивҳо, маводҳо ва таҷҳизоти сертификатсияшуда татбиқшаванда аст. Бо ёрии

усулҳои коркарди омӯри истеҳсолшавандагии натиҷаҳои таҳқиқот муқаррар карда шуданд, ки имкон медиҳад онҳо эътимоднок ҳисоб карда шаванд, **исбот шудааст**, ки доруҳои нав дар асоси моддаҳои фаъоли биологии мармараки мускатӣ, ки дар Тоҷикистон мерӯяд, таҳти номҳои шартии «Салвифрон, 200 мг ЭХММ» ва «Салвинорм, 300 мг ЭХММ» метавонанд ивазкунадаи доруҳои шабеҳи синтетикӣ ва воридотӣ шаванд, **ҷорӣ намудани** натиҷаҳои таҳияи технологияи шакли дору дар раванди таълими фанни технологияи фарматсевтӣ дар Донишгоҳи давлатии тиббии Тоҷикистон ба номи Абуалӣ ибни Сино ва кафедраи технологияи фарматсевтӣ, фармакогнозия, ташкил ва иқтисоди фарматсия, фармакология ва фармакологияи клиникӣ, хизмати фарматсевтӣ ва иттилооти фарматсевтии МТҒ «Донишкадаи тиббӣ-иҷтимоии Тоҷикистон» дар рафти омӯзиши фанни технологияи фарматсевтӣ ба роҳ монда шудааст.

Аҳамияти назариявии таҳқиқот ба он асоснок карда шудааст, ки:

исбот намудани истифодаи ашёи хоми мармараки мускатӣ барои таҳияи маводи доруворӣ дар шакли капсула ба талабот ҷавобгӯ буда, капсулаҳои таҳияшуда барои табобати бемориҳои урологӣ ва анксиолитӣ мусоидат менамоянд,

баён шудани масъалагузори дар диссертатсия ҷойдошта, самаранокии усулҳои муосири таҳқиқоти фитохимиявӣ, фармакотехнологӣ, фармакологӣ ва таҳлили омӯри ба талабот ҷавобгуанд,

ошкор гардидани таъсири зиддиилтиҳобӣ, пешобронӣ ва анксиолитии экстракти хушки мармараки мускатӣ, ки дар Тоҷикистон мерӯяд,

омӯхта шуданд таъсири вояҳои гуногуни экстракти хушки мармараки мускатӣ, ки дар Тоҷикистон мерӯяд ва таҳия ва таҳқиқи капсулаҳо дар асоси онҳо,

аз нав такмил додани тавсияҳои амалию назариявӣ оид ба амалисозии истеҳсоли капсулаҳои «Салвифрон, 200 мг ЭХММ» ва «Салвинорм, 300 мг ЭХММ» барои васеъ намудани номгӯи маводи дорувории урологӣ ва

анксиолитӣ равона гардидааст.

Аҳамияти натиҷаҳои бадастовардаи докталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар амалия, чунин тасдиқ карда мешавад, ки:

коркард ва ҷорӣ карда шудаанд – технологияҳои илман асоснок оид ба таҳияи таркиб ва технологияи капсулаҳо дар асоси моддаҳои фаъоли биологии мармараки мускатӣ, ки дар Тоҷикистон мерӯяд,

муайян карда шуданд – технологияи муносиби экстраксияи моддаҳои фаъоли биологӣ, ба даст овардани экстракти хушки мармараки мускатӣ, ки дар Тоҷикистон мерӯяд, таҳқиқи таркиби химиявии он, скрининги фармакологӣ ва таҳияи капсула дар асоси экстракти хушк,

офарида шуд – регламенти лаборатории капсулаҳои «Салвифрон, 200 мг ЭХММ» ва «Салвинорм, 300 мг ЭХММ» ва лоиҳаи дастури доруномавӣ барои экстракти хушки мармараки мускатӣ, ки дар Тоҷикистон мерӯяд,

муаррифӣ карда шуд – лоиҳаи дастури доруномавии экстракти хушки мармараки мускатӣ бо вояҳои 200 мг ва 300 мг, ки дорои хусусиятҳои зиддиилтиҳобӣ, пешобронӣ ва анксиолитӣ мебошанд.

Баррасии эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқ нишон доданд, ки барои кори таҷрибавӣ аз таҷҳизоти муосири физикию химиявӣ, технологӣ ва биофарматсевтии дорои сертификат ва шаҳодатнома истифода шудааст. Дурустии натиҷаҳои таҳқиқот бо усулҳои коркарди оморӣ ва истифодаи барномаи компютерӣ муқаррар карда шуда, имконият медиҳад, ки онҳо боэътимод ҳисобида шаванд.

ғоя асоснок шудааст - таҳлил ва натиҷаҳои бадастомадаи корҳои илмӣ – таҳқиқотӣ бо истифодаи таҷҳизоти лабораторӣ ва ҳайвонҳои озмоишӣ дар базаи Институти такмили ихтисоси Донишгоҳи миллии фарматсевтии Украина ва озмоишгоҳи фармакологияи Институти химияи ба номи В.И. Никитини АМИТ гузаронида шудааст,

истифода шуданд – муқоисаи натиҷаҳои таҳқиқот бо маълумоти адабиёти илмӣ нишон медиҳад, ки шакли доруи таҳияшуда аз рӯйи нишондиҳандаҳои

